

ГАЗЕТА ВЫХОДЗІЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ — ПАНА 30 Н. ФЭН.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE”DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND”ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА-
ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКІ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „ВАЦКАУШЧИ“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Vladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Вацкаушчы“ („Das Vaterland“),
(13 b) München 19, Schliessfach 69.

Druck: „LOCOS“. Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 8, Rosenheimer Str. 46 a.
Ціна: Нямеччына: на год — 14,— м.; 6 м-цаў — 7,50 м.; 3 м-цы — 4,25 м.;
ЗША і Канада: на год — 8,— д.; 6 м-цаў — 4,50 д.; 3 м-цы — 2,50 д.; 1 нумар — 0,20 д. Ангельшчына й Аўстралія: 39 шыл.; 21 шыл.; 12 шыл.; 1 шыл.
Бэлгія: 210 фр.; 120 фр.; 75 фр.; 5 фр. Францыя: 800 фр.; 450 фр.; 250 фр.;
20 фр. Аргентына: 80 пез.; 45 пез.; 25 пез.; 2 пез. Перасылка літніцкай поштой аднаго нумара газеты каштуке дацатку: у ЗША і Канаду — 40 фунтаў (10 ам. цэнт.); у Аргентыну — 70 фен. (17 ам. ц.); у Аўстралію — 90 фен. (22 ам. ц.). Падвойныя нумары каштуюць падвойна.

Банковое кошло: Zeitung „Вацкаушчы“,
Konto Nr. 357-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
“THE FATHERLAND”

№ 40 (374)

Нядзеля, 6 кастрычніка 1957 г.

ГОД ВЫДАНЬЯ 11

Да саракагодзьдзя бальшавіцкае дыктатуры

Маскоўская «Правда» 15 верасня, а за быць ніякае дэмакраты.

ей менская «Звязда» й «Советская Беларусь» за 17 і 18 верасня адублікавалі годзьдзя кастрычніцкай рэвалюцыі да-
тэзы ЦК камуністычнай партыі «Да са-
ракагодзьдзя Вялікай Кастрычніцкай са-
цыялістычнай рэвалюцыі (1917—1957)». Гэтыя тэзы звішчаюць у сабе асноўныя
лініі сучаснай савецкай палітыкі, пад лё-
зунам якіх будзе праходзіць съвятка-
ванне 40-гадовіны бальшавіцкай ўла-
ды. З гэтага прычыны неабходна пазна-
міцца хоць з важнейшымі пунктамі
ўспомненых тэзу.Як ведама, уся бальшавіцкая пра-
гандза аснована на хвалішы й голай
фікцыі, па праўду, голая, чистая праў-
да біла-б заўсёды па гэтай пралагандзе і
зывала-б усе бальшавіцкія цверджан-
ні. Але ў нахадных хвалішвіні за-
праўднасці, у перакручаны фактаў і
іх груба тэндэнцыйным інтэрпретаван-
ні вышэй успомненых тэзы да саракагодзьдзя кастрычніцкай рэвалюцыі паби-
ваюць усякія рэкорды.Г. зв. «вышэйшая форма сацыялістычнай
дэмакраты»Бальшавікі ўесь час хваліліся, што ў Савецкім Саюзе існуе запраўды дэмакра-
тычна систэма, але лішне на высілялі-
ся ставіць гэты свой псыходэмакратызм
вышэй дэмакратызму ў вольным і за-
праўды дэмакратычным свеце. Бальшавікі наауга стараліся, як наймену ўжыва-
ваць гэтае навыгаднае для іх слова «дэ-
макраты», добра ведаючы, што пры ад-
напартыйнай таталітарнай дыктатуры
камуністычнае клікі няма і на можа

лістичнай рэвалюціяй, заключаючы ў
тым, што дзяржаўная ўлада належыць
не эксплататорам, а працоўным». Зака-
надаўчую ўладу ў кожнай запраўды дэ-
макратычнай краіне, як ведама, выкон-
вае свабоды выбраны ўсім народам пар-
ламант, выкананую ўладу пакліканы
гэтым парламентам і ім кантраляваны
уряд, а ўладу судовую — незалежныя ад
уряду судовыя ворганы. У Савецкім-же
Саюзе няма свабодных выбараў, там гра-
мадзяне змушаныя галасаваць толькі на
таго кандыдата, якога паставіць камуні-
стичную партыю, а выбраныя такім спо-
сабам, правільней назначаныя партыяй
дэпутаты розных саветаў змушаныя рабо-
тіць толькі тое, што ім загадае партыя.
У Саветах працоўныя ня толькі на кі-
руюць дзяржавай, але навет ня маюць
найменшага ўплыву на гэтае кіраванне.

Далей у тэзах гаворыцца: «пры савец-
кай дэмакратыі работнікі ў сільне сталі-
га спадаром ўсёй зямлі, яе нетраў, усіх
хвабрык і заводаў, шахт і руднікаў, чы-
гунаў, электрастанціяў і ўсіх іншых
срокаў вытворчасці». Рай дый годзе!
Але толькі на паперы, якай ўсё выцер-
піць. Кажны падсавецкі чалавек аж над-
да бара ведае, што ян ён звяўляецца
гаспадаром усіх багацьцяў і сродкаў вы-
творчасці, але дзяржава, якой усяўлада-
на і непадзельна кіруе камуністичную
партия ѹ накінутая гэтыя партыяй па-
слухмянна ёй антынародная ўлада.

І, напаследак, ужо запраўдны, кур’ёз,
на які могуць здабыць адно толькі
бальшавікі. У тэзах гаворыцца: «Аднай
з важнейшых форм выяўлення сацыялістычнага дэмакратызму звяўляецца
крытыка ѹ самакрытыка». Але славутая
савецкая крытыка паліягае якраз на тым,
што можна ѹ навет трэба крытыкаваць
непамыльную партыю, але толькі па-
асобныя шэршы людзей, і то не за тое,
што яны выцікаюць апошнія сокі з пра-
шоўных, але за тое, што за малыя гэтыя
прапоўдныя эксплататоры, што даюць за
малую прадуктыўнасць працы, дася-
гаюць малых паказчыкаў прадукцыі, што
за мала выбываюць зв сілы, каб пакоры-
вонкаваць усе антынародныя дыркты-
вныя партыі. А савецкая самакрытыка
звяўляецца на чым іншым, як самаабві-
наванчыні і самабічаваньні людзей за
праступкі, якіх яны не зрабілі, але ў
якіх авбінавачвае іх тая-ж партыя. Гэ-
тая самакрытыка звяўляецца азнакай на
«вышэйшая форма сацыялістычнай дэ-
макраты», а азакай найблізьшай антыдэ-
макратычнай дыктатуры.

І, славутая формула «наймен-
шае зло», этай катэгорыі было апраў-
данье царскае калінінськай палітыкі ѹ
вадносінах падбітых нерасейскіх наро-
даў, была накінутая савецкай гісторы-
чнай навуцы ѹ пурнай ступені савецкіх гісто-
рыкаў «ліберальныя» пастановы XX з'яз-
ду КПСС.

Яна, як і славутая формула «наймен-
шае зло», этай катэгорыі было апраў-
данье царскае калінінськай палітыкі ѹ
вадносінах падбітых нерасейскіх наро-
даў, была накінутая савецкай гісторы-
чнай навуцы ѹ пурнай ступені савецкіх гісто-
рыкаў «ліберальныя» пастановы XX з'яз-
ду КПСС.

Яна, як і славутая формула «наймен-
шае зло», этай катэгорыі было апраў-
данье царскае калінінськай палітыкі ѹ
вадносінах падбітых нерасейскіх наро-
даў, была накінутая савецкай гісторы-
чнай навуцы ѹ пурнай ступені савецкіх гісто-
рыкаў «ліберальныя» пастановы XX з'яз-
ду КПСС.

Дзённа чытаць рэкамендацию кіраў-
ніку, што пранапе партыйным, савец-
кім і прафсаюзным арганізаціям: «Не-
абходна сымплаіці пайсіці на скарачы-
сцкі культурных установаў». І гэта є
зубіліні год ставіцца падобным пра-
пановы, у час, калі ілзе найблізьшы ўзмо-
неная прапаганда аб савецкіх даслед-
нага будаўніцтва?

Дзённа чытаць зборнік паказвае-
нам, што пасля вайны амаль з году ў
год лік культурных установаў у БССР
ідзе на змінічыце. Выяснянецца ўра-
ду БССР, што гэта атрымлівасць бы-
чыкам з прычыны ўзбуйненых калгасаў,
якіх праціўнікі паказваюць зусім аваротны
дадзеным савецкай прэсы.

Ужо статыстычны зборнік паказвае-
нам, што пасля вайны амаль з году ў
год лік культурных установаў у БССР
ідзе на змінічыце. Выяснянецца ўра-
ду БССР, што гэта атрымлівасць бы-
чыкам з прычыны ўзбуйненых калгасаў,
якіх праціўнікі паказваюць зусім аваротны
дадзеным савецкай прэсы.

Гэтыя тэзы паказваюць зусім аваротны
дадзеным савецкай прэсы.

Гэты

Аб беларускай савецкай паэзіі

(Артыкул першы)

Не займаючыся спэцыяльнай пытаньнямі беларускага паэтычнага мастактва, аднак, іншы раз маю нагоду прыгладацца да таго, што пішучу сучасныя паэты ў БССР і зрабіць з гэтага некаторыя выгады. Паэзія — реч, што яскрава выражает нутраную духовую істоту чалавека. Тут навет і бальшавікі на здолеі пойнасыцій падпраходзваць яе сваім толькі прапагандовым утылітарнымі мэтам, — сям-там запрадынай паэзія знаходзіць сабе выхад, прапраываецца ў большай ці меншай меры праз усе цэнзурныя заградкі. І хача беларускія савецкія паэты на вельмі моцныя ў крытыцы савецкага жыцьця і не дасягаюць такіх войстрых паказынікаў, як, прыкладам, мы можам наглядзяць у вапошнім творы Кірсанава «Сем дзён тыдня», аднак і тут запрадынай савецкая рочайнасць усё-ткі выстаўляецца даволі відавочна.

Адной з асноўных і галоўных тэмъ беларускай савецкай паэзіі з'явілася хлеб. Гэта зразумела яшчэ з часоў Леніна, які выкінуў лёзунг: «Хлеб — гэта сацыялізм!». Хлеб харахтарызуе і цяпер савецкага жыцьця. Хлеб — гэта фэтыш, бажок, якому ўсе паэты забавязаны пяць славу. Паводле словаў Максіма Танка, хлеб — гэта

«сонца, шчасливая, съветная доля. Для гэтага хлеба ў блеседзе любой Пачаснае месца пла праву, Як добраму госьцю, як песні якой Жыцьцё наша вольнае славім».

З хлебам звязана паэтычнай пытаньня асбістага каханыня. Як піша паэта Баранік,

«Ты сунстрэла мяне караваем духмяным».

Падобнае вылуччынне хлеба ў вяснаўную тэматыку вельмі характернае для поўгадонага савецкага жыцьця, дзе хлеб бывае часта адзінай стравой. Прайшло сорак год, а лёзунг: «Хлеб — гэта сацыялізм!» жыве і далей дзеіць. Для савецкага чалавека, значыцца, і цяпер хлеб — гэта шчасльце, съветная доля, сонца, самыя начэныя госьці, песнія народу. Можна толькі ў насымешкі называць такое жыцьцё вольным, як гэта, для чырвонага слоўца, робіць паэта Танка.

Хрущоўская вынаходніцтва — кукуруза, што сілком бяз толку гаспадарыў на падёх Беларусі, сталася таксама элементам беларускага савецкага паэзіі. Я дазволю сабе для пашехі чытача прывесці тут некалькі радкоў такой кукурузнай «паэзіі»:

«Шчыра сей кукурузу,
Не пазнаеш канфузу! —
радзіць беларускаму чалавеку паэта Кірсенка, а паэта Цітоў прысьвячыць кукурузу ледзя на оду (падаю ў расейскай мове, як яна была надрукаванай):
«Тепер смелей день ото дня.
Проея об снисходжении музу.
Я, лавры кепкой заменя,
Речь поведу про кукурузу».

Расейска - бальшавікі цынізм

(Заканчэнне з 1-ай бачыны)

царызм імкнёўся стагодзьдзінамі, систоматычна праводзячы адпаведную палітыку і выкарстоўваючы для гэтага ўсікія супяречнасці і сутычкі паміж вялікімі дзяржавамі. (Творы, т. 23, б. 116).

Для партыі гістарычнай даныя на іграюць няякэ ролі, і яна зноў ажяўляе першыя крокі савецкіх гісторыкаў да больш-менш аб'ектыўнага насыяленнім гісторыі «адыхадам ад гістарычнае прауды», съведамым хвалішаваннем і на сумленным падборам разрозненых фактаў і кропіц — нарэшце: нарушэннем ужо даўнім-даўно ўстаноўленых рамак, нарушэннем «ленінскага прынцыпу партыйнасці савецкай гістарычнай науки» («Коммунист», № 4 за 1957 г., б. 17—29; «Вогрозы истории», № 3 за 1957 г., б. 3—19). Называючы паднітую проблему Граве «надуманым пытаньнем» і абараняючы сталінскі пункт гледжаньня пры дапамозе схаластычных разважаньняў, абысносах у капіталаўствічных съвєтэ, партыя ізноў прыходзіць да «бязспречнага» выснаву аб tym, што Расей будучы ў стане эканамічнай і палітычнай залежнасці ад заходніх дзяржаваў, немага праходзіць самастойную вонкавую палітыку і быцца дзіцячай забуйкай у руках чужаземнага капитала і імпэрыялізму. Адгэтуль кропы перайначана старая сталінская формула, праведзеная партыяй праз тэзы аб значанні і вініках Каstryчніцкай рэвалюцыі. У савецкай гістарычнай науцы і літаратуре яна зноў сталася дагматам, выцісняючы найменшыя спробы вывучэння пытання, і навет успаміны аб існаванні таіх тэрмінаў, як «расейскі імпэрыялізм» і «падобныя». «Вызвольная» місія расейскага народа, такім чынам, прадаўжаецца.

П. Залужны

Як-бы вы, паважаныя грамадзяне, не апраўдваліся, але так рабіць брыдка. Калі на хочаце чытаць нашай роднай савецкай праляганды, дык прынамісі пляны выконвайце! Тут мы не пра вытворчыя пляны гаворым, у якіх вы таксама грэшны — тут справа ў кнігагандлі. Кіраўніцтва Белкнігагандллю апошнія валасі ірэ-3 за вас: выконваючы інструкцыі нашай роднай партыі, гэтася кіраўніцтва, як і штогод, склада адпаведныя пляны, у якім дакладна прадугледжваецца, колькі кніг і брашураў павінен працьчытана кажныя шчасльвыя грамадзянін беларускай савецкай дзяржавы. Ну ѹ што-ж? Правал, як і кажны год. Іншакожуць, на кніжным фронце бязь зъменай.

Як заўсёды ў такіх выпадках, Белкнігагандлль падняў гвалт у нашых перадавых газетах. Хто ведзе, можаў гэта навет было прадугледжана ў гадавым пляне... И вось, «Літаратура і Мастацтва» кропы: «Работнікі кніжнага гандлю павінны працаваць лепши!» А «Звязда» ёй утрымь: «Палепшыць кніжны гандл!» А вы што, грамадзяне? Вы маўчынё — раты, што лаюць на вас, а толькі працаўнікі кніжнага гандлю. Брыдка! та бэль брыдка, грамадзянін! Са мітраўнікі кнігагандллю на здолеічыжа выкупіць усё багатыя асартыменты кніг і брашураў з прамавымі пастановкамі, з інструкцыямі і раззялоўкамі. Яны ўжо ў так зруйнавалі на гэтай справе.

Дык вось, значыцца, як выглядае савецкае жыцьцё. Назаіздрысіць на хочаце. Ці можа прости съмротны гэтак жывуць? Не, вось і самі паэты: «Іншыннера чалавечых душ» быцдамя вельмі карыстаюцца роскашай Паэзіі Шынчук паведамляе нам аб такой размове з хачанай:

«Хочаш не пазнаць канфузу.
Ни піши пра кукурузу».

Цікавая ролі савецкага паэта заіца перакладамі партыйных пастаноў і ўстаноўкі на пастычную мову, але ад гэтага яня выкруціцца... паэзія замест вольнага натхнёлага парыву, стаўліцца ў БССР рамеснікім абавязкам, такім самым, як праца на хвабрыцы, у каласе, як камандзіроўка звычайнага савецкага чыноўніка.

«Хочаш не пазнаць канфузу».

Партыя даручанае мне», — прабуе з гонарамі усклікаць паэта Макея да бінь брава, што

«Не бядя, што плачу замест паэцелі».

А замест падшыкі — чамадан».

Паэту ператварылі ў радавога рэпартара, які паводле словаў верша Жычкі: «съплюшчыца, каб не спазніцца»

«Навін стронак можа трыцца»

Сабраць у свой блакнот за дзень».

І калі вышоў названы паэта Цітоў зап'яне нас, што

«С рассветом вставай

И с рассветом ложись.

Мелкуют, как молни, сроки, —

И все ж по душе нам такая жизнь».

По праву нам долг высокий», —

дык застаецца толькі пашкадаваць савецкага мастака, пранікніца горкім ягоным лёсам — прымусам узышыць і паэтызаваць таікі антылюдзкія бачнікі ягонага быту ў іншых падсавецкіх людзей.

Праца, адданая, граічнае ўпрыгожвае, як кожунь, савецкую паэзію, натхнёне яе. Але ці так каліровы выглядзе гэтая праца штодзен? Вось малады паэта Ляпіцкі на верши «Крыніца» падае вобраз цяжка працуючага, які мусіць прыпадаць да кропы, каб аднавіць свае стражаныя сілы. Тут захаваны глыбокі сымбалічны сэнс:

«І ў стоме к ёй прыпачыны, сілы

Бярэ з водно чалавек...»

І далей:

«Мне здаецца: на млынавым коле

Не вада бліпчыць — ад працы пот...»

Пот, стомленасць, фізычнае і маральнае апуштасцьне, непасільны ціжар працы — павязаны з вобразам савецкага чалавека, а назойліў лёсунг «добраесь, чэсьць, геройства», чым бычкам звязацца для савецкага чалавека праца, — гэта пустая партыйная прыпаганда.

Як-же быгне савецкі працоўны чалавек і што аптымізуе ён за свой пот?

Паэту Глебка адразу пазнае жыльё гэтага будаўніка «сацыялізму»:

«Павеліла лымком і съvezжай сажай,

Сям-такі вазон звязаўся на акне».

А паэта Панчанка расказвае ѹ шмат цікавых дробязьў:

«Янчэ трывожацца кабеты —

Ці ногін масла у чарзе? —

Праблема добрая абеда

Шчэ многіх гаспадын, грызе... —

І той, чи мае хто квартэры,

Янчэ ўсё лае горесавет...»

Дык вось, значыцца, як выглядае савецкае жыцьцё. Назаіздрысіць на хочаце. Ці можа прости съмротны гэтак жывуць? Не, вось і самі паэты: «Іншыннера чалавечых душ» быцдамя вельмі карыстаюцца роскашай Паэзіі Шынчук паведамляе нам аб такой размове з хачанай:

«Невялікі ў нас з табой пакой —

Ложак, столік, крэслы два стацьці.

Ты гаворыш: «Ну і што-ж такое,

Нам-ж тут з табой не танцуваць!»

Куды ўжо да скокаў у такім убогім жыльі, малы радасці яно вылікае. Хіба-ж не паказальна, што навет такані реч, які самы звычайні гадзіннік, робінша і для паэты аб'ектам мараў, пे-ратвараеца ў паэтычны вобраз:

«Я прайду з табой многа дарог,

Мой гадзіннік, мой браце,

І ў ўбачу часы перамог

На тваім пыфербліце».

Дарэчына тут паэта Куляшоў паднімае із ягоўнага паднігтю. Алкінцы высокапарасыць і застанецца голія савецкай беднасці ёнцы «дарагім братам».

Дзінамікі краіна! На словах паэта Танка з аплёбам заліяе:

«Мы можам, навет, сонца

Узьніць вяршын вышай горных».

Вось аж куды сіянчану! З сонцам, які зь мячыкам, хоцьчугаў, а вось такія малыя справы, як абед, кватэр, гадзіннік, чамадан, вырастоць у праблемы паводле прызнання самых-ж савецкіх паэтаў.

Ад нашых часоў анічога не зъмінілася ў БССР. Як і раней, задавальняючы аздымі салікам-хлебам, у поэце пра падсавецкі чалавек, і няма канца готай савецкай катарзе. І такая жудасная трагедыя гучыць у словах паэты Глебкі:

«Ня можам эдпачыць да скону веку».

Такая ёнцы камуністичная няволя, без конца, праз усё жыцьцё, да скону веку свайго.

(Наступны артыкул будзе)

М. Куліковіч

УВАГА, БЕЛАРУСЫ КАНАДЫ

6-га верасня сп. Акула, прадстаўнік «Бацькаўшчыны» на Канаде, меў нешчасливі выпадак пры працы ў заходн